

ZÁRÓ GONDOLATOK

Az informatika elmúlt fél évszázadáról, a magyar számítástechnika kezdeteiről, (h)őskoráról több összefoglaló munka jelent már meg, azonban ezek csak részben érintik a számítástechnika oktatásának kezdeteit. Jelen összeállítás ezt a hiányt kívánta pótolni azzal, hogy igyekezett részletes áttekintést nyújtani a hazai felsőfokú számítástechnika-oktatás kezdeteiről – rámutatva az egyes intézmények fontosabb kapcsolódási pontjaira is.

A munka során először ennek a közel ötven évvel ezelőtti történet-sorozatnak a szemtanúit próbáltuk felkeresni – hisz a korabeli (hiányos, gyakran nehezen elérhető) dokumentumok és publikációk nem mutatják meg a részleteket, a kapcsolatokat, a mögöttük meghúzódó szándékokat és okokat. Nagyon sokan segítettek a munka során, amit utólag is köszönünk. Az egyre formálódó anyag összeállítása során azonban – az adatok és történetek *hitelességét* biztosítandó – gyakran kellett újabb és újabb szemtanúkat felkeresni, újabb dokumentumokat felkutatni. A lehetőséghez mérten igyekeztünk mindent korabeli dokumentumokkal is alátámasztani, ez azonban nem mindig sikerült. Gyakran ugyanis hiányosak voltak az elérhető dokumentumok (pl. tanrendek), míg néhány esetben a publikált dolgozatokban volt hibás közlés (érdekes volt fellebbenteni a fátlyat például a szegedi drezdai legendáról).

Szerettünk volna teljes hazai körképet adni. Azonban az ismertetések írása közben nyilvánvalóvá vált számunkra, hogy csak azokról a történekekről tudunk élményszerű beszámolót írni, amelyeket (legalább részben) megéltünk, vagy amelyek szereplőit korábban ismertük, ill. akikhez az anyag elkészítése során személyesen is eljutottunk. Külön köszönjük, hogy voltak olyan kollegák, akik teljesen vagy részben átvállalták intézményük történetének megírását, a források és szemtanúk felkeresését. Az összeállítás ezeknek a korai időknek csak egy-egy szegmensét, az általunk és a közreműködők által feltárt történéseit mutatja be – remélhetően az akkori idők üzenetét híven közvetítve. Szeretnénk, ha egyre többen kapnának kedvet intézményük történetének megírására (erre példákat a jelen összeállítás is tartalmaz).

Jelenleg 2012-t írunk. Visszatekintve az elmúlt több mint 50 évre, megállapíthatjuk, hogy *a kevesek által művelt számítástechnika a mindenki által használt informatikává nőtte ki magát*. Az informatika alkalmazási területei szinte minden tudományterületet felölelnek, másrészt az egyes tudományterületek ma már nem nélkülözhetik az informatika különféle eszközeinek és módszereinek alkalmazását. (A *mindenütt jelen lévő informatika* ilyen értelemben hasonlít a matematikára: strukturális tudomány.) E változások következtében tovább fejlődött a számítástechnika felsőfokú oktatásának szerkezete, tartalma, és gyarapodott az oktatóintézmények száma. 1990 óta újabb egyetemek, karok, tanszékek alakultak. Új kutatási és oktatási területek jelentek meg, mint pl. a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai Kara által gondozott *bioinformatika*.

A távlatok egyben számos *új oktatási formát, egységesített tantervek* ígérését is hordozzák. Ilyen az európai felsőoktatás ésszerű harmonizációját célzó, 1999-ben indult *Bologna-folyamat*: a Bolognai Nyilatkozatot aláíró országok (1999-ben 29, később újabb 16 ország) önként vállalták, hogy felsőoktatás-politikáikat összehangolják.¹⁴⁰ Ilyen még pl. a 2004-ben

140 A 2011. aug. 24–26. között Debrecenben megrendezett *Informatika a felsőoktatásban (IF'2011) konferencia* kiemelten foglalkozott a bolognai folyamattal és hatásaival, valamint a készülő hazai felsőoktatási reformmal.

indult, európai kezdeményezésű *Erasmus Mundus* kezdeményezés, amelynek célja: kiváló minőségű európai mesterképzések megvalósítása és az európai felsőoktatás vonzerejének harmadik országokban történő növelése – a felsőoktatás terén megvalósuló hallgatói és oktatói együttműködés és mobilitás támogatásával.

A felsőoktatás terén is számolnunk kell tehát az egyre erősödő globalizációs hatásokkal, ami nem jelentheti nemzeti értékeink feladását. Már csak emiatt is fontos saját történetünk megismerése – amely történetre méltán lehetünk büszkék. A közreműködők áldozatos segítségét megköszönve fejet hajtunk most azok előtt, akik e küzdelmes történet résztvevői voltak, és akiknek már nem tudjuk személyesen megköszönni úttörő munkájukat.